

Reformisternas program

Övergripande punkter:

1. Saknar tydlighet hur programmets alla godsaker skall finansieras utan att Sveriges ekonomi havererar.
2. Diskussionen om demokrati i arbetslivet måste vara betydligt mer omfattande och ha en egen punkt jämbördig med de nuvarande sex.
3. Saknar en klassanalys (Therborns kommer inte att hjälpa er) som visar hur ni skall kunna nå en majoritet för programmet när ni delvis angriper klasser och skikt som ni måste alliera er med.

VI HAR RÅD MED FRAMTIDEN

REFORMISTERNAS REFORMPROGRAM Ekonomi?

Sverige står inför två avgörande utmaningar: **De växande klyftorna** och **klimatkrisen**. Men politiken tycks stå handfallen. Samhällsklyftorna fortsätter att växa. Resurserna för att laga revorna i välfärden är för små. Satsningarna för att tackla klimatkrisen för svaga. I välfärdsstatens sprickor ^{frodas} ~~groor~~ högerpopulismen.

Ekotⁿ från 30-talet ljuder allt starkare. Historien upprepar sig inte nödvändigtvis, men den har något att säga oss. Det behöver inte vara så här:

Förklaras inte varför

Då växte också klyftorna. Och på samma sätt som idag förlamades politiken av en blind marknadstro och åtstramningsdoktrin. I Tyskland blev konsekvenserna katastrofala. I andra länder utmanades dogmerna: I USA lanserade Roosevelt en ny giv (New Deal), i Sverige stod Socialdemokraterna för en ny offensiv politik.

I en klassisk valpamflett ställde socialdemokraten Ernst Wigforss en retorisk fråga: Har vi råd att arbeta? Idag genljuder frågan, med tillägget att vår tids nyliberala era också lett oss till randen av en ekologisk katastrof. Vår tids vägval är knivskarpt. Anser vi oss ha råd med framtiden?

Vi vet att färdriktningen är ohållbar, socialt och ekologiskt. De ekonomiska dogmer som dominerat i decennier har diskvalificerats av världens expertis, från IMF och OECD till FN:s klimatpanel. Men politiken släpar ängsligt efter. Vi behöver återigen en ny giv – och den här gången måste den också vara grön.

Här är jag överens

De förslag Reformisterna presenterar utgör just detta: **En grön ny giv för Sverige**. Grunden är – precis som på Wigforss tid – en ny ekonomisk politik som möjliggör handling. Där akuta samhällsutmaningar inte dikteras av ett fiktivt reformutrymme, utan av verkligheten och vetenskapens slutsatser.

Reformisternas program är indelat i sju reformområden: Först den ekonomiska grunden, därefter kraftfulla reformer för att minska klyftorna, stärka välfärden i hela landet och ta itu med klimatkrisen på allvar.

1. Finanspolitiskt ramverk för jobb, välfärd och en grön ny giv
2. Skattesystem för jämlikhet och en rättvis omställning
3. Pensionssystem för jämlikhet, jämställdhet och trygghet
4. Social bostadspolitik för jobb och bostad för alla
5. Demokratiskt och hållbart arbetsliv
6. Välfärds- och regionalpolitik för trygghet och rättvisa
7. Grön reformism

Och vad menar man med det?

Reformisternas reformprogram syftar till att socialdemokratin ska ta nya och tydliga steg i riktning mot att förverkliga partiets program, där **alla människors frihet** är målet och jämlikheten är medlet.

Reformprogrammet gör inte anspråk på att ha alla svar. Men det utgör en nödvändig gir bort från en uppenbart ohållbar väg och vetter mot en mer hoppfull framtid. Det är ett reformpaket som är konkret och genomförbart – men samtidigt visionärt nog att verka systemförändrande. I en värld präglad av rädsla, växande klyftor och en otyglad klimatkras är detta minst sagt välbehövligt.

Vi har råd att arbeta, konstaterade Ernst Wigforss. Vi säger: Vi har råd med framtiden!

I. FINANSPOLITISKT RAMVERK FÖR JOBB, VÄLFÄRD OCH EN GRÖN NY

GIV

Hänvisa till vetenskapliga källor som styrker det!

Sverige har ett av världens mest restriktiva ramverk för den ekonomiska politiken. Hela den offentliga sektorns finanser ska visa överskott över konjunkturcykeln. Utgiftstak fastställs och blir lag. Kommuner och regioner är ålagda hårda krav på budgetbalans. Penningpolitiken är helt inriktad på en stabil inflationstakt.

Varken finans- eller penningpolitik är inriktade på full sysselsättning, jämn ekonomisk fördelning eller tillräckligt utrymme att hantera akuta eller kommande samhällsproblem, såsom klimatomställning, bostadsbrist eller migrationsströmmar.

Målet för den ekonomiska politiken ska vara att uppnå full sysselsättning, jämn ekonomisk fördelning och en grön omställning. För att uppnå dessa övergripande mål behöver det finanspolitiska ramverket justeras så att **statens finanser tillåts gå med underskott, även över en konjunkturcykel**. Den tidigare lagda översyn av det finanspolitiska ramverket som Socialdemokraterna ställt sig bakom vid partikongressen 2021 bör syfta till att möjliggöra just det.

Hur mycket?

Överens med det kaviar att en expansion utan restriktioner inte heller är bra!

Och begränsad inflation, annars går det inte heller att nå dessa mål

I hur hög grad?

Den offentliga ekonomins driftskostnader ska givetvis finansieras fullt ut med skatte- och andra intäkter av offentlig verksamhet. Viktiga investeringar som krävs för att möta dagens och framtidens samhällsutmaningar kan till stora delar lånefinansieras. Därutöver behövs tillgången till billigt och långsiktigt kapital förbättras för att öka investeringarna i ekonomin. Det långsiktiga målet för staten skall inte vara att bygga upp en finansiell förmögenhet, utan att bygga upp reala offentliga värden inom exempelvis infrastruktur, välfärd, hållbara produktionssystem, bostäder samt natur- och kulturvärden.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att den ekonomiska politiken styrs av de övergripande målen om full sysselsättning, jämn ekonomisk fördelning, grön omställning och en stabil inflationstakt.
- Att överskottsmålet för statens finanser överges.
- Att det finanspolitiska ramverket byggs på en separation mellan en investeringsbudget där lånefinansiering tillåts och en driftsbudget där ett balansmål över konjunkturcykeln styr.
- Att skuldankaret justeras med hänvisning till de stora globala förändringarna under 2020-talet. Att offentlig infrastrukturupplåning ökas och en statlig investeringsbank etableras för att tillhandahålla billigt och långsiktigt kapital för storskaliga offentliga och privata investeringar på följande områden:
  - Nybyggnation och upprustning av bostäder
  - Järnväg och annan infrastruktur för kollektivtrafik
  - Klimatneutral elproduktion som tillgodoser framtida behov
  - Utbyggt nationellt elnät och starkare förbindelser till det europeiska elnätet
  - Produktion och distribution av fossilfria drivmedel
  - Infrastruktur för koldioxidavskiljning och lagring (Bio-CCS/CCS)
  - Infrastruktur för elfordon

Det penningpolitiska ramverket måste samspela med det finanspolitiska. Dagens penningpolitiska ramverk tjänar främst som garant för bankers lönsamhet i ett ohållbart finansiellt system. För att återföra penningväsendet till att tjäna vanligt folk krävs genomgripande reformer.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att Riksbanken inför e-kronan vilket möjliggör att svenska medborgare kan erhålla lön, betala räkningar och spara i ett nytt av Riksbanken upprätthållet elektroniskt betalningssystem. Medborgare ska kunna sköta en privatekonomi helt utan kontakt med en annan bank.

Håller inte med. Däremot skall i första hand bankens aktiekapital användas för att återbetala kunderna

- Att övriga banker skall behandlas som andra företag och stå för sina egna affärsrisker. Detta borde på marknadsmässiga villkor innebära att de tvingas hålla betydligt mer eget kapital i sina balansräkningar än idag för att anförtrors inlåning från allmänheten. Alla garantier för bankers verksamhet bör under kontrollerade former avvecklas.
- Att Konkurrensverket får tydligare direktiv och ökade resurser för att granska konkurrensen inom den finansiella sektorn. Snarare finansinspektionen, Konkurrensverket har inte rätt kompetens
- Att ett finansmarknadsråd med internationellt ledande forskare, fria från särintressen, bör inrättas under regeringen för att stödja arbetet med att återigen reglera den finansiella sektorn med det allmännas bästa för ögonen.

I och med det svenska medlemskapet i EU-samarbetet tas viktiga politiska beslut i Bryssel. Sedan lång tid tillbaka finns ett gemensamt EU-ramverk för både underskott och statsskuld. Reformisterna anser att Sverige ska verka på EU-nivå för en mer effektiv och rättvis ekonomisk politik.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att Sverige ska verka inom den Europeiska unionen för införande av gemensam beskattning av finansiella transaktioner. Obs! Även privatpersoner skulle drabbas av en Tobin-skatt. T.ex. stöd till white helmets eller farmors pension
- Att Sverige verkar för att Europeiska unionens regelverk gör skillnad på drift och investeringar när offentliga underskott beräknas.
- Att Sverige verkar för att kraven skärps på EU-länder med stora bytesbalansöverskott att stimulera sina ekonomier. Vanligtvis de ekonomiskt svagaste länderna, som inte klarar av detta!
- Att Sverige verkar för att beräkningar av offentlig skuldsättning i medlemsländer ska utgå från nettoskuld/nettoförmögenhet. Måste förklaras
- Att Sverige verkar för att ett skuldankare införs inom EU:s Stabilitetspakt. Måste förklaras

Sammanfattning:

- Att den ekonomiska politiken styrs av de övergripande målen om full sysselsättning, jämn ekonomisk fördelning, grön omställning och en stabil inflationstakt.
- Åtskillnad i det finanspolitiska ramverket mellan en investeringsbudget där lånefinansiering tillåts och en driftsbudget där ett balansmål över konjunkturcykeln styr. Måste förklaras
- Att skuldankaret justeras med hänvisning till de stora globala förändringarna under 2020-talet.
- Etablera en statlig investeringsbank för finansiering av omställning, grön nyindustrialisering och nybyggnation.
- Tillsätt ett finansmarknadsråd under regeringen parallellt med en kraftig resurstillförsel till Konkurrensverket för granskning av konkurrensen inom den finansiella sektorn.

- Tvinga bankerna hålla mer eget kapital i sina balansräkningar i enlighet med Riksbankens befintliga förslag om krav på ökad bruttosoliditet och ställa krav på likviditetsbuffertar i relevanta valutor.
- Uppdra åt Riksbanken att införa e-krona.
- ~~Utveckla under kontrollerade former alla offentliga garantier för bankers verksamhet.~~
- Verka för en mer rättvis och effektiv ekonomisk politik inom EU genom förändrade underskotts- och investeringsregler, ett skuldankare och gemensam skatt på finansiella transaktioner på EU-nivå.

Tveksamt som general politik

2. SKATTESYSTEM FÖR JÄMLIKHET OCH RÄTTVIS OMSTÄLLNING

Sverige har ett skattesystem som inte förmår bära en ambitiös välfärdsstat och som i för låg utsträckning fördelar från de ekonomiskt starka till de ekonomiskt svaga. Arbetare och tjänstemän betalar en allt större del av kakan i förhållande till stora företag och den ekonomiska eliten. Det förekommer att miljardären betalar en mindre andel av sin inkomst i skatt än vad vanliga löntagare gör.

Vi menar att en långsiktigt hållbar och starkt finansiering för offentliga tjänster och åtaganden är nödvändiga. Lika nödvändigt är en ökad utjämning av disponibla inkomster samt en ombalansering av skatteuttag från små- och medelstora företag till de stora. Detta kräver ett nytt skattesystem.

Frågan är vad av detta som är facketts roll!

Bra! Möjliggör en allianspolitik med småborgerligheten

I utformningen av ett nytt skattesystem bör både effekter på skatteintäkter och utjämning av disponibla inkomster tas i beaktande. Skattesystemets jämlikhetskapande effekter bör väga tungt i dess utformning. Beskattning av kapital, såväl förmögenhet som inkomst av kapital, bör kontinuerligt utredas.

Frågan är i vilken utsträckning detta går att göra isolerat, utan omfattande kapitalflykt och minskade jobb

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

Jag menar att en fastighetsskatt är en dålig lösning. Istället bör reavinstskatten öka

- Att fastighetsbeskattningen görs progressiv och baserad på marknadsvärde som ett led i ökad förmögenhetsbeskattning. Detta bör syfta till att ta bort orättvisan i dagens fastighetsavgift där lågt värderade bostäder, ofta i landsbygd, har liknande beskattning som högt värderade bostäder.
- Att stämpelskatten vid försäljning av bostad avskaffas för att underlätta för flytt till större eller mindre bostad eller ny ort av arbets-, familje- eller kärleksskäl.
- Att förmögenhetsbeskattning utreds och genomförs. Utredningen bör särskilt utforska de förmögenhetsskatter som existerar, existerat och planeras i andra OECD-länder. Ett arbete för att möjliggöra effektiv förmögenhetsbeskattning även vid högre skattesatser bör initieras på EU och OECD-nivå.
- Att officiell förmögenhetsstatistik ska samlas in så att utvecklingen av förmögenhetsskillnaderna kan bevakas, belysas och analyseras.

Minskas, en viss avgift skall tas ut för att finansiera inskrivningsmyndigheter, mm

Varför utreda om ni redan har bestämt er?

Svårt. Värden är föränderliga per sekund

Hur skall då äldre och bofasta kunna bo kvar i sina hus. Det var problemet i skärgården innan den togs bort

Tveksam till en generell förmögenhetsskat t. Är en "normal" villa eller lägenhet en förmögenhet?

Sedan 2006 har ett antal jobbskatteavdrag införts. Kostnaden beräknas 2020 uppgå till cirka 128 miljarder kronor per år. Jobbskatteavdragen har samtidigt bidragit till att sjuka och arbetslösa inkomster beskattas hårdare än inkomster för personer i förvärvsarbete. Det är ett synnerligen orättvist sätt att sänka den effektiva ersättningsgraden i socialförsäkringarna.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att jobbskatteavdragen fasas ut med fördelningspolitisk hänsyn genom en generell skattesänkning i form av ett rättviseavdrag för alla låg- och medelinkomsttagare.

Skattesystemet har sedan den senaste stora skattereformen blivit något av ett lapptäcke av olika skattesatser, avdragsmöjligheter och undantag. Detta är enligt en närmast enig kår av ekonomer en mindre lyckad ordning.

Referenser!

Målet bör vara ett system med en skattesatsskala för inkomst av arbete samt en skattesats för inkomst av kapital. Av särskild betydelse, som en av statens stora inkomstkällor, är mervärdesskatten.

Saknas något i texten?

Låter som att utreda och sedan genomdriva oavsett utredningens - resultat!

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att en total översyn av undantag, avdragsmöjligheter och skattesatser genomförs i syfte att stärka välfärdens finansiering. Detta bör genomdrivas skyndsamt.
- Att beskattningen av kapitalinkomster blir enhetlig och mer progressiv. [?] Över en viss nivå. Se ovan!
- Att genom skärpta 3:12 regler minska möjligheten att ta ut höga inkomster till låg skatt.
- Att RUT- och ROT-avdragen avskaffas. I Frankrike finns det för pensionärer och handikappade, vilket möjliggör för dem att bo kvar hemma
- Att ränteavdraget fasas ut med fördelningspolitisk hänsyn.
- Att systemet med ett flertal nedsatta momssatser avecklas. Detta ska endast ske om låg- och medelinkomsthushåll samtidigt tydligt kompenseras för utgiftsökningen genom förstärkta socialförsäkringssystem och förändrade skatter. Samhällsnyttiga sektorer som påverkas, till exempel kultursektorn, ska också kompenseras.

Måste förklaras!!!

Promulgat ionslag på 20 år

Indrivning av skatter i enlighet med gällande lagregler är en för det offentliga krävande uppgift. Den enskilde åtnjuter ett betydande skydd i förhållande till statens myndigheter och ska så göra. Detta skydd gäller dock i praktiken olika för den som själv kan finansiera juridiska ombud och experthjälp jämfört med den som företräder sig själv som privatperson eller egenföretagare.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

Prioritering av stora inkomster och förmögenheter

- Att anslagen till Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Ekobrottsmyndigheten kraftigt förstärks. Genom intensifierade kontroller och förbättrade metoder kan större summor skatt drivas in årligen bara i enlighet med befintliga regelverk. Detta genom att motverka skattefusk och avancerad skatteminimering.
- Att straffen för skattefusk och annan ekonomisk brottslighet skärps.

Inte nödvändigtvis samma sak

Det internationella skattefusket och skatteundandragandet är av gigantiska proportioner. Omkring detta har en miljardindustri av banker, juristbyråer och revisionsföretag utvecklats med affärsidén att hjälpa välbärgade individer och företag att minska sina skattebetalningar.

I en stor del lagligt! Man kan inte kriminalisera det som är lagligt. Istället måste skattesystemet förenklas och att göra rätt underlättas

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att intensifiera arbetet med att utveckla det internationella skattesystemet med avsikten att minska möjligheten för storföretag och välbärgade individer att undångömma skattepliktiga inkomster.
- Att Sverige i likhet med flera andra europeiska länder inför en särskild skatt på stora digitala företag. Flummigt, måste bli precist Måste kort presenteras eller åtminstone länkas till
- Att intensifiera och utveckla arbetet med det 12-punktsprogram som Finansdepartementet arbetat fram för att motverka skatteflykt, skatteundandragande och penningtvätt.
- Att en exitskatt införs och arbetet fortsätter med att identifiera hål i dagens skattelagstiftning. Vad betyder det?
- Att möjligheten att genom upphandlingsregler och befintligt offentligt ägande sätta tryck på fler företag att uppfylla sina skattemässiga och andra skyldigheter ses över.

Sammanfattning:

- Gör fastighetsbeskattningen görs progressiv och baserad på marknadsvärde.
- Utred och genomför förmögenhetsbeskattning, samt samla in förmögenhetsstatistik.
- Fasa ut jobbskatteavdragen och inför ett generellt avdrag för att kompensera alla låg- och medelinkomsttagare, även de med inkomst från socialförsäkringssystemen.
- Gör en total översyn av alla undantag och avdragsmöjligheter. Som ett led i detta arbete bör 3:12 reglerna skärpas, RUT och ROT avskaffas och ränteavdraget fhas ut med fördelningspolitisk hänsyn.
- Gör beskattningen av kapitalinkomster enhetlig och mer progressiv.
- Utveckla systemet med ett flertal nedsatta momssatser under förutsättning att tydlig kompensation samtidigt sker genom socialförsäkrings- och skatteförändringar för låg- och medelinkomsthushåll. Samhällsnyttiga sektorer som påverkas ska också kompenseras.

- Förstärk kraftigt anslagen till Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Ekobrottsmyndigheten.
- Skärp straffen för skattefusk och annan ekonomisk brottslighet.
- Intensifiera arbetet mot skatteflykt och skattefusk nationellt och internationellt.
- Fortsätt arbetet med att täppa igen hål i dagens skattelagstiftning och inför en särskild skatt på stora digitala företag. Saknar att barnbidragen måste göras kraftigt degressiva. Staten skak inte finansiera stora familjer!

Göran Persson stal alla pensionspöäng före 25 (jag förlorade 8 år. Jag arbetade 4 år efter 65 och fick inga pensionspöäng. Arbetsgivaren fick däremot rabatt på min lönekostnad!!!

3. PENSIONSSYSTEM FÖR JÄMLIKHET, JÄMSTÄLLDHET OCH TRYGGHET

Sverige har alltför många fattiga äldre och ett illa utformat pensionssystem. Dagens undermåliga pensionssystem drabbar inte minst de många kvinnor som tagit huvudansvar för hemmet och arbetat i lönediskriminerade sektorer. Men det drabbar även i princip alla som drabbats av svårare sjukdom eller arbetslöshet under sina yrkesverksamma år eller som inte haft möjlighet att lönearbeta så många år i Sverige. Vi ser därför förbättringar av pensionssystemet som en av de viktigaste jämlikhets- och jämställdhetsreformerna. Det pensionssystem som vi har sedan 1995 har som främsta syfte att statens finanser inte ska påverkas av pensionssystemet och att pensionsfrågan skall lyftas bort från den politiska debatten. Vi menar att detta är förödande för socialdemokratin och alla som är i behov av verkligt progressiv äldrepolitik. Anständiga levnadsomständigheter för de mest utsatta tillhör de viktigaste målen för våra strävanden.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att inkomsterna stärks för dem med låga pensioner, i form av ett "pensionslyft". De med lägst pensioner får motsvarande upp till 5000 kronor mer per månad före skatt. Nivån på "pensionslyftet" trappas av för dem som idag har en statlig pension över 10 000 kronor per månad upp till en statlig pension på 15 000 kronor per månad.
- Att pensionslyftet finansieras stadigvarande av skatteintäkter och utgör en tydlig omfördelning från dem som har goda möjligheter att påverka sin privatekonomi till dem som ofta helt saknar denna möjlighet, nämligen våra äldre.
- Att bakomliggande inkomst ska vara grund för pensionsrättigheter ^{och} även för sjukpenning och a-kassa. Det gör att påverkan på pensionsnivåerna vid sjukdom och arbetslöshet blir mindre än med dagens regler.
- Att garantipensionen indexeras efter löneutveckling istället för inflation.
- Att pensionsgruppen lämnas om övriga partier är ointresserade av att på allvar förbättra villkoren för Sveriges pensionärer.

Utöver dessa genomgripande reformer av pensionssystemet bör Socialdemokraterna åtgärda det som också statliga utredningar sedan länge konstaterat, nämligen att premiepensionssystemet är ett

dysfunktionellt inslag i pensionssystemet. I Sverige skall det inte längre vara möjligt att spekulera bort sin statliga pension.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att premiepensionssystemet ("PPM") avvecklas.

Av stor betydelse för en mindre grupp pensionärer är att man egentligen har rätt till mer ekonomiskt stöd än vad man får. Detta då exempelvis bostadstillägg måste ansökas om, något som inte alla berättigade gör, enligt ansvarig myndighets egen rapportering.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att pensionsmyndigheten ges i uppdrag att se till att ekonomiska stöd till äldre utbetalas till samtliga stödberättigade.

En långsam höjning av pensionsåldern är rimlig för en befolkning som lever längre. Klassklyftorna syns dock alltmer i hur länge vi lever genom att medellivslängdens ökning är ojämnt fördelad bland befolkningen. Anställda inom slitsamma och tunga yrken betalar idag dubbelt: först med sin hälsa och sedan genom minskad pension vid tidig pensionsavgång. Dessa orättvisor är svåra att helt utjämna även genom aktivt arbetsmiljöarbete.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att möjligheten att anpassa den lagstadgade pensionsåldern efter medellivslängden även inom undergrupper inom befolkningen undersöks. En sådan anpassning skulle kunna ta utgångspunkt i arbetets tyngd och slitsamhet inom olika yrkeskategorier eller antalet år i förvärvsarbete. Arbetsmarknadens parter bör involveras nära i utformandet.

Sammanfattning:

- Stärk inkomsterna för dem med låga pensioner, i form av ett "pensionslyft". De med lägst pensioner får motsvarande upp till 5000 kronor mer per månad före skatt.
- Säkra att bakomliggande inkomst ska vara grund för pensionsrättigheter även för sjukpenning och a-kassa och indexera garantipensionen efter löneutvecklingen.
- Lämna pensionsgruppen om övriga partier är ointresserade av att på allvar förbättra villkoren för Sveriges pensionärer.
- Avveckla premiepensionssystemet ("PPM").

- Ge Pensionsmyndigheten i uppdrag att se till att ekonomiska stöd till äldre, såsom bostadstillägg, utbetalas till samtliga stödberättigade.
- Utred möjligheten att differentiera pensionsåldern, till exempel för särskilt tunga och slitsamma arbetaryrken.

4. SOCIAL BOSTADSPOLITIK FÖR JOBB OCH BOSTAD FÖR ALLA

Sverige hade en gång en mycket framgångsrik social bostadspolitik. Utgångspunkten för den under decennier förda politiken var att bostaden både är en medborgerlig rättighet och en avgörande tillgång och resurs i samhällsekonomin. God och jämlik tillgång till klimatneutrala bostäder i olika upplåtelseformer är avgörande både för medborgarnas livskvalitet och för samhällsekonominns funktionssätt.

Den i stor utsträckning mycket liberala bostadssektorn som Sverige nu har, en av den industrialiserade världens mest marknadsliberala, har föranlett ett kroniskt underskott på bostäder både i förhållande till medborgarnas behov och betalningsvilja. Bank- och fastighetssektorernas maktkoncentration till ett fåtal stora bolag, tillsammans med det kommunala planmonopolet, dominerar och stryper utbudet av bostäder. Den bristande konkurrensen missgynnar innovationskraften i byggsektorn. Ständigt stigande kostnader både för mark och byggande vältras över på de boende. Vinstmarginalerna i både bank-, fastighetsförvaltnings- och delar av byggsektorn är mycket höga. Samtidigt som utbudet av bostäder som möter människors behov inte ökar. Marknaden fungerar inte. En marknad med större konkurrens, marknadsregleringar och offentligt byggande torde generera fler bostäder till lägre kostnad.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att statlig och regional markanvändningsplanering införs, vilket innebär att stat och region ges ökade juridiska verktyg att säkerställa att bostäder planeras och byggs.
- Att de kommunala allmännyttiga bostadsbolagen återigen upprätthåller samhällsnytta som övergripande mål. Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag reformeras i grunden.
- Att Konkurrensverket tillförs resurser och ges i uppdrag att granska konkurrensen inom byggsektorn och fastighetsmäklarbranschen.

Frågan är som blir kvar av det kommunala självstyret. Inte nödvändigtvis negativ, men det här verkar för lättvindigt!

Bra!

Det är socialdemokratins uppgift att stå upp för den gamla insikten att bostadssektorn måste regleras kraftfullt för att bryta med dessa inneboende, för samhället destruktiva, krafter. Till stora delar verkar dessa destruktiva krafter i och genom enskilda kommuners samhällsplanering. Den syns i oviljan eller oförmågan att leva upp till, den i lag reglerade, skyldigheten att planera för medborgarnas bostadsförsörjning.

De fem stora byggföretagen, med 70% av marknaden tjänar sina vinster på att tillfredsställa den rikaste tredjedelen av befolkningen. De är inte intresserade av de två tredjedelarna. Medansvariga i detta är kommunerna (jag kan utveckla).

Ändamålsenliga bostäder för alla medborgare är ett självklart mål för socialdemokratin. Alla i vårt land ska ha rätt till boende till skälig kostnad, samt att antalet specialbostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning ökas kraftigt. Fram till år 2030 bedömer Boverket att cirka 600 000 bostäder behöver byggas. Det är av yttersta vikt att det blir fråga om klimatneutralt byggande med höga ambitioner för arkitektur och livsmiljö.

Saknar diskussion om egnahemsbyggande (inklusive små flerfamiljshus)

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att en statlig investeringsbank etableras för finansiering av omställning, grön nyindustrialisering och nybyggnation. Kreditvillkoren bör tydligt styra mot sänkta boendekostnader.
- Att ett statligt bostadsbolag etableras som i egen regi bygger, äger och förvaltar hyreslägenheter och specialboenden.
- Att statligt markinnehav används för etableringar av ny klimatneutral infrastruktur och bostäder.
- Att medborgare runt om i landet **garanteras boende till skälig kostnad från år 2027**. ○realistiskt

Sammanfattning:

- Subventionerade lån för grönt, industriellt byggande och samhällsplanering genom etableringen av en statlig investeringsbank.
- Bilda ett statligt bostadsbolag som bygger, äger och förvaltar hyreslägenheter och specialboenden. I en första fas på mark som staten redan äger.
- Statlig/regional planeringskedja för bostadsförsörjningen och regionala mål för bostadsbyggande, infrastruktur och välfärdsverksamheter; med tydliga incitament för kommuner att ta sitt bostadsförsörjningsansvar.
- Genomdriva att de kommunala allmännyttiga bostadsbolagen återigen upprätthåller samhällsnytta som övergripande mål. Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag reformeras i grunden.
- Garantera medborgare runt om i landet boende till skälig kostnad från år 2027.

5. DEMOKRATISKT OCH HÅLLBART ARBETSLIV

Många människor i vårt samhälle upplever att tiden vid sidan av arbetet inte räcker till för återhämtning, personlig utveckling och för att vårda nära relationer. Reformisterna menar att ett framtidsinriktat politiskt projekt måste utmana rådande föreställning om att all produktivitetstillväxt ska omsättas i ökad materiell konsumtion.

Arbetstidsfrågan har historiskt varit ett centralt inslag i arbetarrörelsens frihetskamp. Under 1900-talet förkortades arbetsveckan stegvis från 56 till 40 timmar; men sedan 1973 har ingen förkortning av den

lagstadgade normalarbetsveckan genomförts. Många branscher har genom kollektivavtal uppnått arbetstidsförkortningar. En sänkning av normalarbetsveckan är dock nödvändig för att säkra att även löntagare med svagare förhandlingsposition på arbetsmarknaden får ta del av den generella välståndsökningen. Reformisterna menar att det nu är dags för en reform som sänker heltidsmättet till 35 timmar per vecka. Att offentlig sektor präglas av en hög andel deltidsarbete förenklar genomförandet av en arbetstidsförkortning eftersom det för många kommer innebära uppräknad sysselsättningsgrad snarare än färre arbetade timmar.

Saknar rätt att kräva heltidsarbeten när sig mer än 5 personer på företaget arbetar deltid

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att den lagstiftade normalarbetsveckan förkortas från 40 till 35 timmar. Reformen bör genomföras varsamt för att säkerställa att den offentliga servicen inte påverkas. Tidsfristen bedöms till 10 år men måste utredas så att kompetensförsörjningen i offentlig sektor säkras.
- Att riktade statsbidrag införs för att kompensera kommuner och regioner för ökade kostnader vid arbetstidsförkortning.

Många småbarnsföräldrar vittnar om svårigheten att få livet att gå ihop under barnens tidiga år i livet. Samtidigt följer uppdelningen av betalt och obetalt arbete traditionella könsmonster. Ett framtidsinriktat politiskt projekt måste presentera ett alternativ för det goda livet, som svarar mot dessa utmaningar baserat på en önskan om ett mer jämlikt och jämställt samhälle. Ett helhetsgrepp behövs kring frågor om avvägningen mellan lönearbete, familjeliv och barns tillgång till sina föräldrar under de första åren i livet. Det inbegriper föräldraförsäkringens utformning, rätten till annan ledighet och arbetstidens reglering, med syfte att skapa mer jämlika förutsättningar för alla, oavsett kön, yrke eller inkomst.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att föräldraförsäkringen omgående individualiseras.
- Att de 90 lägstanivådagarna i föräldraförsäkringen omvandlas till SGI-grundade ersättningsdagar.
- Att möjligheten att ta ut föräldrapenning koncentreras till tiden innan förskolestart.
- Att golvet i föräldraförsäkringen höjs.
- Att det utreds hur arbetstidsförkortning i samverkan med reformer i föräldraförsäkringen kan stärka småbarnsföräldrars möjligheter att oavsett inkomstnivå kunna tillbringa tid med sina barn.

Vi tar för givet att alla beslut om styret av vår komplexa statsapparat ska tas gemensamt, men inom ekonomin och på arbetsplatsen har anställda jämförelsevis lite att säga till om. Sedan 1980 har ägande-, makt och kapitalkoncentrationen accelererat. Den rikaste hundradelen av befolkningen har fördubblat

sin andel till cirka 40 procent av de samlade förmögenheterna. Ernst Wigforss uttryckte det som att vi blivit "politiska medborgare" men "ekonomiska undersåtar". Vi är övertygade om att demokrati är det moraliskt riktiga och långsiktigt mest effektiva styrelseskicket för såväl den politiska som den ekonomiska sfären. Ett större inslag av demokratiskt styrda organisationer i arbetslivet är eftersträvansvärt. Konsument-, producent- och brukarägda verksamheter ska understödjas.

Medarbetarägda företag där löntagarna utser sin egen ledning är ett annat steg för större grad av ekonomisk demokrati. Fler demokratiskt styrda företag skapar ett bredare kapitaläggande, sprider förmögenhetstillväxten i samhället och kan lösa problemet vid ägarskifte hos företag där ägaren pensioneras och saknar efterträdare.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att det införs en skattereduktion vid försäljning av verksamhet till de anställda.
- Att rådgivning och lån på ett bättre sätt erbjuds till arbetarägda initiativ, inklusive vid ägarskiften. Utformning av lån bör baseras på s.k. **social loans** som utges av Europeiska investeringsbanken. Lån utges av en statlig investeringsbank. Bör förklaras
- Att **associationsformen ömsesidigt bolag** utreds för ett bredare bruksområde än försäkringsbranschen, med särskilt fokus på brukarkollektiv inom välfärdsområdet.
- Att medarbetarövertagande vid ägarskiften i små och medelstora onoterade företag underlättas, genom en översyn av skattelagstiftningen och aktiebolagslagen.
- Att vidare utreda möjligheterna till utökad arbetsplatsdemokrati och medborgarnas **demokratiska inflytande över den ojämlika kapitalkoncentrationen.** Oklart om det avser koncentrationen eller inflytande i stora företag

Detta borde vara en egen huvudpunkt!!!

Ett demokratiskt arbetsliv förutsätter starka fackföreningar, säkra arbetstagare och att lagar och regler efterlevs. Det senaste decenniet har ansvariga myndigheters tillsynskapacitet kraftigt försvagats. Detta gäller inte minst Arbetsmiljöverket. Ökad myndighetskontroll skulle motverka brott i arbetslivet och minska ~~den~~ ~~osunda~~ ~~konkurrensen~~ på arbetsmarknaden.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att anslagen till Arbetsmiljöverket höjs för att stärka arbetsmiljöarbetet.
- Att ett Arbetslivsinstitut inrättas för att bedriva forskning inom arbetsorganisation och hälsoeffekter.
- Att ~~möjligheten~~ återinförs att göra skatteavdrag för fackföreningsavgiften.

- Att arbetet intensifieras med att genomföra det tiopunktsprogram för en tryggare arbetsmarknad som Socialdemokraterna presenterade 2018 samt att myndigheter uppdras att leda med gott exempel genom att inte använda visstidsanställningar utan goda skäl.

Sammanfattning

- Ta steg mot en förkortad normalarbetsvecka från 40 till 35 timmar med respekt för att kompetensförsörjningen och service i offentlig sektor säkras. Kommuner och regioner bör också kompenseras för ökade kostnader.
- Föräldraförsäkringen stärks och individualiseras.
- Införa en skattereduktion vid försäljning av verksamhet till de anställda.
- Erbjuder rådgivning och lån på ett bättre sätt till konsument-, producent- och brukarägda verksamheter.
- **Utreda möjligheterna till utökad arbetsplatsdemokrati och medborgarnas demokratiska inflytande över den ojämlika kapitalkoncentrationen.**
- Öka anslagen till Arbetsmiljöverket och inrätta ett arbetslivsinstitut.
- Återinföra möjligheten till skatteavdrag för fackföreningsavgift.
- Intensifiera arbetet med Socialdemokraternas tiopunktsprogram för en tryggare arbetsmarknad.

6. VÄLFÄRDS- OCH REGIONALPOLITIK FÖR TRYGGHET OCH RÄTTVISA

De ekonomiska klyftorna inom och mellan Sveriges olika geografiska delar är idag oacceptabelt stora. En majoritet av kommunerna och regionerna har en akut ekonomisk situation som i förlängningen medför att en stor del av Sveriges befolkning inte får den välfärd de har rätt till och förtjänar. Samtidigt hamnar skattemedel som vinster hos privata storföretag istället för att gå till välfärden. Den statliga närvaron i landet har försämrats på många områden. Denna ojämlikhet utgör inget mindre än ett allvarligt hot med själva det demokratiska styrelseskicket i landet.

Kommuner och regioner flaggar för att den ekonomiska situationen är kritisk och genomför nedskärningar i välfärden. Undersköterskor, lärare, sjuksköterskor, barnskötare, läkare och andra som utgör stommen i välfärdssystemet larmar om att situationen är ohållbar. Finansdepartementet uppskattar att 30-45 miljarder kommer att fattas 2026 bara för att nuvarande välfärdsnivå ska upprätthållas. Reformisterna menar att ett upprätthållande inte räcker, utan att nivån måste höjas.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att rejäla tillskott sker till landets kommuner och regioner genom en kraftig ökning av den statliga finansieringen av kommunala och regionala välfärdsåtaganden.

- Att statsbidragen till kommuner och regioner indexeras för att undvika en långsiktig urholkning av den statliga delfinansieringen av kommunala och regionala välfärdsåtaganden.
- Att samhällsliga funktioner såsom till exempel räddningstjänst, polisväsende, arbetsförmedling, bankväsende, samt fysiska och digitala kommunikationer skall vara tillgängliga i hela landet, även i kommuner i glesbygd och landsbygd.

Sverige består av 290 kommuner och 21 regioner där förutsättningar att leverera välfärd och service varierar kraftigt. Det finns stora skillnader vad gäller allt från demografi och geografi till skattekraft. Det kommunala utjämningsystemet ska kompensera för dessa strukturella olikheter mellan kommuner. Skillnader i kommunalskatt ska därför enbart reflektera skillnader i service, effektivitet och avgiftsnivå. Så är inte fallet idag. Idag betalar en arbetstagarare i Solna och Österåker drygt 17 % kommunalskatt jämfört med nästan 24 % i Dorotea och Vännäs.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att utjämning av de systematiska skillnaderna mellan skattesatserna i landets kommuner och regioner genomförs.

För socialdemokratin är goda och likvärdiga villkor för medborgare, organisationer och företag i hela landet en given målsättning. Enskilda kommuner är sällan rätt nivå att inrikta sig på vad gäller arbetsmarknadsutveckling och välfärd. När det gäller arbetsmarknaden och välfärden behövs ett tydligt fokus både på den statliga och den regionala nivån.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att fokus läggs på arbetsmarknadsregioner vid all statlig och regional samhällsplanering. Detta inkluderar en ambitiös utbyggnad av järnväg och annan kollektivtrafik.
- Att möjligheten till gradvis avskrivning av studieskulder införs för den som flyttar till glesbygdskommun. *Varför skall det gälla andra än vårdpersonal och lärare?*

Marknadiseringen av svensk välfärd är både osolidarisk, oetisk och ineffektiv. Konsekvenserna syns i skattemedel som går till välfärdsföretagens vinster istället för livsviktig välfärd, upphandlingar som prioriterar konkurrens- och marknadstillgång framför medborgarnas välfärdsbehov, enorma lobbymaskinerier som styr mot särintresset istället för allmänintresset, samt styrsystem som hamnat långt från de värden i form av solidaritet och likvärdighet som välfärden syftar till att upprätthålla. Sverige behöver en ny socialdemokratisk välfärdsmodell och första steget är att avmarknadisera välfärden.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att vinstdrift i välfärden stoppas. Den skattefinansierade välfärden ska uteslutande utföras i icke-vinstsyftande driftsformer, det vill säga offentliga och idéburna. *Inte ens privata enskilda läkare?*
- Att det tydliggörs att avtalsfrågor för välfärdstjänster inte faller under EU:s konkurrens- och statsstödsregler.
- Att det inte ska vara möjligt att blanda offentlig och privat finansiering i välfärdsverksamheter i form av *tilläggstjänster*, försäkringstjänster eller *förmånligare köregler*. *Måste förklaras*
- Att regler antas för att öka transparensen kring välfärdslobbyismen.
- Att det antas ett mål kring fördelningen mellan offentlig och idéburen drift i välfärden samt en strategi för hur det ska uppnås.
- Att ett brett arbete inleds med att ta fram förvaltningspolitiska förslag för styrning av välfärden med fokus på välfärdens ändamål såsom de uttrycks i välfärdslagarna.

Ett uttryck för det djupnande svenska klassamhället är den ojämlika tandhälsan. Var tionde svensk uppsöker inte tandvård av ekonomiska skäl. Att tandvården inte ingår i den allmänna sjukvårdsförsäkring som det offentliga ställt ut för resten av människokroppen är en akut brist i den svenska välfärden vilken bör åtgärdas, dels för att bekämpa ojämlikhet, dels för att stärka folkhälsan.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att det skyndsamt utreds och införs en reform som integrerar tandvård för samtliga åldersgrupper i det allmänna hälso- och sjukvårdssystemet.

Privatisering av samhällsviktig infrastruktur och verksamhet undergräver både den reella kvaliteten och likvärdigheten i de tjänster som medborgarna nyttjar. Bolagiseringarnas och privatiseringarnas utlovade vinster i form av bättre priser och service har uteblivit samtidigt som samhället tappat verktyg för att genom gemensamt ägande och planering uppnå allmännyttiga målsättningar. Väl fungerande infrastruktur inom exempelvis järnväg, vägnät och bredband är avgörande för den gröna omställningen, ekonomin och en ekonomisk utveckling som gagnar hela Sverige.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att all samhällsviktig infrastruktur ägs och planeras gemensamt. Som konkreta exempel bör järnvägsunderhåll, post och apoteksverksamhet återförstatligas och på ett bättre sätt drivas utifrån hela landets behov. *Tveksamt. Här i Frankrike har vi privata apotek som fungerar utmärkt, men de får inte vara kedjor!*

Socialförsäkringar har försvagats kraftigt de senaste decennierna. Det är en starkt bidragande orsak till ökad ekonomisk otrygghet och i värsta fall fattigdom i Sverige. Allt större löntagargrupper hamnar också över taken i försäkringarna och tvingas till privata försäkringslösningar för att upprätthålla sitt inkomstskydd. Detta urholkar legitimiteten i de offentliga systemen och öppnar upp för en tudelning av välfärden. Socialförsäkringarna bör därför tydligt förstärkas och den ekonomiska tryggheten öka även för studerande och barnfamiljer.

Sjukförsäkringen har under lång tid varit särskilt hårt ansatt med reformer som lett till hög avslagsfrekvens, orimliga bedömningsgrunder och begränsade ersättningsutbetalningar. På senare år har det skett en rad mycket viktiga förstärkningar av sjukförsäkringen. Principen om att löntagare ska försäkras i befintligt skick bör vara ledande i framtida reformer av sjukförsäkringen.

VI MENAR ATT SOCIALDEMOKRATERNA SKA DRIVA:

- Att karensavdraget avskaffas.
- Att ett rejält barnbidraglyft genomförs. *Bara om det är kraftigt degressiv!!!*
- Att studiebidragen höjs för studerande på gymnasienivå samt högskola och universitet.
- Att arbetslöshetsförsäkringen förstärks genom bland annat en höjning av a-kassans tak och golv, samt ett återinfört studerandevillkor.
- Att sjuk- och aktivitetsersättningen höjs samt att sjukpenningen förstärks.
- Att belopp i socialförsäkringarna och andra statliga transfereringssystem indexeras för att undvika en långsiktig urholkning av deras värde och att inkomstbortfallsprincipen upprätthålls.
- Att en haverikommission tillsätts med uppdrag att ge alla som nekats sjukpenning på grund av Försäkringskassans regleringsbrev år 2015 upprättelse och ekonomisk kompensation. Kommissionen bör också ha som uppdrag att se över regelverket i grunden för att säkra tillförlitliga och rättvisa bedömningar av den försäkrades rätt till sjukpenning.
- Att den så kallade "rehabiliteringskedjan" i sjukpenningen avskaffas och ersätts med en rehabiliteringsrätt, där individen vid nu rådande tidsgränser för prövning av arbetsförmågan i stället ges rätt till stöd och insatser för återgång i arbete hos sin arbetsgivare alternativt genom omställning.

Sammanfattning:

- Utjämna de systematiska skillnaderna mellan skattesatserna i landets kommuner och regioner.
- Kraftigt öka den statliga finansieringsgraden av kommunala och regionala välfärdsåtaganden och indexera statsbidragen.

- Ta bort möjligheten att blanda privat och offentlig finansiering i välfärden samt anta regler för att öka transparensen kring välfärdsföretagens lobbyism.
- Ta fram förvaltningspolitiska förslag på en styrning av välfärden med fokus på välfärdens ändamål samt en strategi för fördelningen mellan offentligt och idéburet utförd välfärd.
- Tydliggöra att välfärden inte faller under EU:s konkurrensregler och stoppa vinstdriften i den skattefinansierade välfärden.
- Integrera tandvård för samtliga åldersgrupper i det allmänna hälso- och sjukvårdssystemet.
- Äga och planera all samhällsviktig infrastruktur gemensamt, såsom järnvägsunderhåll, [apoteksverksamhet](#) och postservice. [Slå sönder kedjorna och inför styrning av grosshandeln](#)
- Lägg fokus på arbetsmarknadsregioner vid statlig och regional samhällsplanering.
- Inför möjligheten till gradvis avskrivning av studieskulder för den som flyttar till glesbygdskommun.
- Inför ett rejält barnbidraglyft samt höj studiebidragen för gymnasie- och universitets- och högskolestudenter.
- Förstärk arbetslöshetsförsäkringen och sjukpenningen. Höj ersättningsnivån i sjuk- och aktivitetsersättningen och indexera belopp inom socialförsäkrings- och transfereringssystemen.
- Att en haverikommission tillsätts med uppdrag att ge alla som nekats sjukpenning på grund av Försäkringskassans regleringsbrev år 2015 upprättelse och ekonomisk kompensation.